



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LVII. Tertia moralis monstrorum caussa, vt non tam pœna, quàm
medicina; divinoru[m]q[ue] Sacramentorum commendatio, & procuratio
virtutis, conseruatioq[ue] castitatis sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

hunc modum eos plectere vellet, omnes siluæ monstris imple-
rentur. Nihil pulchra est hæc statio pro illis; aliud stabulum
paratum est: sicut & pro heroicè pugnantibus aliud calum.
Hinc mirari non debent, si illis bene bellantibus malè est.
Equè magna præmia, ac magna supplicia, in futurum diffe-
runtur.

CAPVT LVII.

*Tertia moralis monstrorum causa, ut non tam pœna, quàm
medicina; diuinorumq; Sacramentorum commendatio,
& procuratio virtutis, conseruatioq; castita-
tis sint.*

Nod regi Nabuchodonosori profuit, profuit etiam
alijs multis. Monstrum fuit corpore, ut animo
fierent pulchri; aut ut pulchri permanerent. De re-
ge Babylonis, qui ictus didicit sapere, ipse rex loquatur. *Nunc
igitur ego Nabuchodonosor laudo, & magnifico, & glorifico regem
cali; quia omnia opera eius vera, & via eius iudicia, & gradientes
in superbia potest humiliare.* E qua confessione non pauci vero-
similiter colligunt, Nabuchodonosorem septennali sua mon-
strifitate castigatum ferè ad Deum verum fuisse conuersum,
totoque corde contritum atque humiliatum; proindeq; etiam
iustificatum; quin etiam, cum non diu superuixerit, saluatum.
Dorothei hæc sunt verba: *Cum Nabuchodonosor peccatorum
suorum remissionem adeptus esset, dedit Propheta regnum suum; &
nec panem, nec carnem comedit, nec vinum bibit, Domino confessus,
Nam hoc illi Daniel praeceperat, ut leguminibus & herba vescens
Dominum placaret.* Eadem ferè habet Epiphanius, quæ osten-
dunt diuersos in diuersis esse flagellorum Dei effectus. Nam
Pharæo per flagella & prodigia Numinis magis induruit, ac in
sua cæcitate mortuus æternum damnatus est. Hæc sunt dispa-
ria iudicia Dei, qui *cuius vult, miseretur, & quem vult, indurat.*
Vterque fuit rex, vterque tumidus & superbus, vterque con-
temtor Numinis; *in eodem lecto dormierunt; eodem morbo
ægrotauerunt; vnus fuit assumptus, & vnus relictus.* Et, ut tanto
magis

L
Dan. 4. 34
Ioseph. Do-
rothei in Sy-
nopsi. Epiph-
in vita Dani-
elis. Lyran.
Carthuf. & v-
videtur etiam
S. Augustin.
ep. 122.
Dorothei in
vita Danielis.

Rom. 9. 18.
Matth. 24. 40.

H h h h h 2 magis

1. Cor. 10, 12.

magis timeas omnipotentem, cum alio illum rege compara-
Salomon à teneris vnguiculis fuerat piè educatus, & religiosè
vixerat; quin tantæ fuit iustitiæ, quantæ sapientiæ; in senio
tamen à mulieribus deprauatus, idola coluit; qua de caussa,
multi eum esse Orco addictum arbitrantur. Nimirum *qui stat,
videat ne cadat*. Nabuchodonosor autem, qui in sceleribus
omnem vitam traduxit, in fine vitæ conuersus est, æternum
inter beatos futurus; vt nemo desperet, aut dicat, actum de-
se esse. Ad hoc ex rege hoc monstrum factum est, vt discere-
mus, è monstris homines, immò reges fieri posse. Lucrosa est
metamorphosis, vbi pœna pœnitentiam operatur.

II.

Io. Nider. l. 2.
Form. c. 9. &
lib. 4. c. 10.

Et sæpe pœna non tam pœna est, quàm medicina, &
commendatio diuinorum Sacramentorum. *Novi aliquando no-
bilem & deuotum militem* (ait Ioan. Nider, quem alio loco
Boarum nominat, & tanquam sanctum militem, cui quinque
annis ante obitum mors sua fuit reuelata) *qui uxorem pulchram
habuit deceptam occultè paulisper à quodam adultero, cui satis con-
glutinato amore affecta, & infecta erat. Expertus illud miles ma-
ritus prudens, qui animam perditæ uxoris curare volebat, secretè
uxorem accersuit, vultum eius (vt mihi miles retulit) horridum
nimis vidit; ei sanctis & pijs monitionibus contritionem super scelere,
& pœnitentia Sacramentum suasit; & per Dei gratiam ad hoc exe-
quendum vsque perduxit. Quo factò & sacramentali sumpta pœni-
tentia à sacerdote recedens, casto marito militi visa est pristinam re-
cuperasse faciei speciem totaliter, quam antea sensibiliter perdidisse
videbatur*. Hæc ille. Ac sanè conscientia sæpenumero per-
vultum emicat, vt si illa patiatur tempestatem, etiam rugæ in
frontem, & nubila in oculos veniant, respondeantque teter-
vultus, & teter animus. Et vult Deus vel in corpore subinde
ostendere animæ deformitatem. Quod si autem pœnitentiæ
Sacramentum hanc in corpora vim habet, quantam habebit
in animas, quam non in illas reducet venustatem? cum ex illis
tollat peccatum? cum omnem maculam emaculet? cum in-
eam gratiam reducat? cum charitatem resuscitet? cum iusti-
tiam, omnemque virtutem moralem ei restituat? qui virtutis
chorus, est verus nitor, & vera mentium pulchritudo. Mirum
est,

est, hominem, ut hominibus placeat, nolle esse vultu monstrum; & ne Deo displiceat, non curare animæ suæ monstrositatem.

Sicut autem, dum medici morbos curant, morbi vicissim medicos commendant; ita fit in diuinis Sacramentis, dum sanant prodigia, fiunt prodigiosa. Neque ea vis soli est Sacramento pœnitentiæ. Baptismus quoque ut hoc genere inclaresceret, & morbos fœdos pepulit, & deformitatem. An. 1298. Rex Tartarorum Cassanus, quem Magnū vocant, cum ducentis equitum millibus Syriam finitimasq; regiones occupauit. Facta est tanti victoris potentia omnibus formidanda. Quare Rex Armeniæ, quamuis Christianus, ejus viribus exterritus, non ausus est filiam suam illi negare, quam in matrimonium poposcerat, quia pulcherrima esse dicebatur. *Ille, post aliquod tempus, è viro suo Cassano edidit in lucem partum tanta deformitatis, ut rex maritus nullo modo illum veluti suum voluerit agnoscere, quod monstrum videretur. Vocat ad consilium primarios: de ipsius sententia uxorem veluti adulteram, partum veluti ex adulterio susceptum ultimo supplicio adiudicat. Quo fugeret innocens mulier, nisi ad innocentia defensore Deum? Itaque deplorata sua infelicitate ad preces sacras se contulit, illi quæsta iniuriâ, cui soli cognita erat iustitia causæ. A precibus ubi surrexit, ignara cõsilij, quouie regente duceretur, saltem rogauit, ut sibi prius quàm moriendum esset, liceret sacris vndis abluere eum, quem peperisset. Annuit rex, deditq; id faciendi potestatem; ea tamen lege & conditione, ut adessent baptismo aliqui fidei spectatæ viri, vnâ cum rege, ne qua fraus intercederet. Mira res: quàm primùm baptismo tinctus est puer, adeo repenti venustus formosusq; apparuit, ut rex prodigij magnitudine permotus, cum plurimis satraparum, qui aderant, plebemq; sibi subiectam post se traxerant, manus nominq; Deo dederit, maximumq; rei Christianæ factum sit incrementum. Quis neget hanc vim baptismo? cùm penetret vsque ad animæ labem abluendam, cur non & corporum menda posset, Deo iubente, emendare?*

Quod si puer iste non fuit satis monstruosus, alia super-

Hhhh 3 sunt

III.

Thom. Bez.
tom 1. de
Sign. Ecclef.
l. 1. c. 16. ex
Io. Villano.
lib. 8. cap. 35.
Anno 1298.

IV.

Niceph. l. 8.
 hist. Eccl.
 cap. 35.
 Sozom. l. 2.
 c. 7. Bozius
 t. 1. l. c. 16.

sunt & maiora, & quæ, dum baptismi virtutem ostenderunt, magnas Christo animas lucrata sunt. Nam, etsi alij aliter hanc historiam referant, sunt tamen etiam qui affirmant, Tyridatem Armeniæ regem, imperante Constantino, Christum hac occasione secutum. Postquam enim variè Christianos vexavit, tempore Diocletiani, visus est sibi cum multis suorum in porcum mutari. Agnoscebantur præstigæ & spectra, sed nulla erat ars, quæ ab eis regem cum suis liberaret. Solus Gregorius Thaumaturgus eum cum suis asseclis, aquis baptismi pristinae figuræ & moribus restituit. Quo signo moti Armeni longè lateq; Christi cultum amplexi sunt. Nicephorus sic rem narrat: *Cum Gregorius ille, qui miraculis edendis clarus fuit, multa à Teritate propter Christum passus, & post multas variasq; malorum species, ad quatuordecim annos, fovea cœnosa & caliginosa inclusus esset, Teritates ipse eius gentis princeps, cum domo sua tota, & cum optimatibus divino ira vindictam est expertus. Ad vitam enim simul & formam porcorum redacti seipso deorabant. Ceterum ex fovea illa extractus D. Gregorius, vno signo omnibus Christum colere persuasit: & suilla forma atq; vita liberatos, institutum nostrum complecti coëgit, delubra eis construxit, sacra arcani & mystici sacrificij celebravit, & novis miraculis demones ex ea regione exturbavit. Sunt qui Gregorium unà cum Teritate ad Imperatorem magni Constantinum venisse tradunt, eumq; tam miranda & inopinata audientem magnopere latatum esse, & Gregorium ipsum totius eius regionis episcopum ordinatum eò misisse. Ethiopem lavare posse aquam illam, quæ è porcis homines fecit, quis dubitet? Hoc nimirum est inter Mundum & Deum discrimen; Circe ex hominibus porcos, Christus è porcis homines fecit, hoc est, è porcis, humanos & homine dignos mores esse iussit. Quare & ipse Teritates tum demum verè esse homo cœpit, cum monstrum esse desijt.*

v.

Quoniam autem supra leprosos quoque, inter monstra numeravimus, quibus nihil est immundius, dicendum nunc est, hoc etiam pacto multos fuisse monstrosos, ut Deus palam faceret, quanta sit baptismi vis ad animam mundandam, si potuit à corpore lepram abstergere. Nam quemadmodum o-

lini

him Naaman ad Iordanem missus & gentilissimi errorem ex animo, & lepræ fœditatem ex cute exterminavit; ita multi postquam sacro se fonte tingi passi sunt, etiam corpore esse luridi desierunt. Sic S. Gaugericus Episcopus Cameracensis obuium peccatorem lepra punitum, ubi meliora doctum ablegavit ad sacerdotem baptismo imbuendum, duplici morbo curauit. Vnâ enim & interioris, & exterioris hominis squallor ablutus est. Sic Arnulphus Metensis episcopus mendicum victum & amictum petentem, cum lepra esset coopertus, etiam sanitate donauit, quando eum, sacra vnda, qua nondum erat lustratus, perfudit. Quæ illustria sunt documenta, morbos aliquando immitti, vt medicus ametur, cuius tam salutaris est medicina.

Verum nihil illustrius potest esse, quàm quod de Constantino Magno fertur, eum vtique non alia de causa fœdo lepræ morbo contaminatum, quàm vt à Christi medicina, etiam animæ pharmacum acciperet. Ad quod illi profuit innata pietas. Medicis enim balneum crudelitatis præscribentibus, dicentibusq; , sanguinem cæsorû infantium præfens huic malo esse remedium; auersatus hanc immanitatem, maluit ipse ægrôtare, quàm alios sui sanandi causa occidi. Quare dignus fuit, vt de cælo manus medica illi porrigeretur. Operæ pretium est, historiam ab alijs quidem compluribus perstrictam, sicut à S. Hadriano Pont. in epist. ad Constantinum & Irenen Augustos missa, & secundo Concilio Nicæno intexta narratur, huc apponere. Cùm aliquando Constantinus Imperator per noctem somnum caperet, ecce B. Apostoli Petrus & Paulus dormienti astiterunt dicentes: *Quandoquidem sanguinis effusionem horruisti, missi sumus à Christo IESU Domino, dare tibi sanitatis recuperanda consilium: audi ergo monita nostra, & fac omnia quæcumq; indicabimus tibi. Siluester Episcopus ciuitatis Romana, ad montem Soracte persecutiones tuas fugiens, in cauernis petrarum eum suis clericis latitat. Hunc cum ad te adduxeris, ipse tibi piscinam ostendet, in quam dum tertio merserit, omnis te valetudo deseret lepra. Quod dum factum fuerit, hanc vicissitudinem Saluatori tuo compensa, vt omnes, inssu tuo per orbem totum Romanum Ecclesia*

4. Reg. 9

Sur. II. Augusti Ioan. Melan. in Natalib. SS. Belgij. Sur. 16. Augusti.

VI.

Zonaras. t. 33
Niceph. lib. 7.
hist. Eccl. cap. 33.
Baron. An. 324. Sur. in vita S. Siluestri. 30. Decemb.

Ecclesia restaurentur: tu autem purifica te, ut relicta omni superstitione idolorum, tu Deum unum, qui verus & solus est, adores, & excolas, & ad eius voluntatem te dirigas. Exurgens itaq; a somno Imperator statim conuocat eos, qui obseruabant palatium & secundum tenorem somni sui mittit ad montē Soracte, ubi Siluester erat. Profectus inde Siluester peruenit ad regem, ad quem ingressus, inquit: Pax tibi & victoria tibi de Calo ministretur. Quem cum rex alacri animo & vultu suscepisset, omnia illi, qua facta, quaq; sibi reuelata fuerant, exponit. Inde percunctatus est quinam isti essent dii, Petrus & Paulus, qui illum visitassent ob causam salutis sua, & eius latebras detexissent? Siluester respondit: Hi quidem Di non sunt, sed idonei serui Christi, & Apostoli electi ab eo, & missi ad inuitationem Gentium, ut credentes salutem consequantur: Cumq; ille hac diceret, interrogare cepit Augustus, utrumnam ipsos Apostolos haberet aliqua imago expressos, ut ex pictura disceret, quos reuelatio docuerat. Tunc S. Siluester misso diacono imaginem Apostolorum sibi exhiberi precepit. Quam Imperator aspiciens ingenti clamore cepit dicere, ipsos esse, quos viderat: nec debere iam differre Spiritum sanctum ostensionem piscina, quam istos promississe sua salutis memorabat. Constructo itaq; lauacro, Constantinus, cum sacro rore tinctus esset, confestim est sanitati pristina restitutus. Deinde non immemor accepti beneficij, ecclesias Dei exadificare cepit, columnas earum passim sacris imaginibus in memoriam incarnationis Domini nostri IESV Christi, omniumq; Sanctorum reuerentiam exornauit: nec alia de causa, quam ut Christianismum in lucem & veritatem, DEIQ; cultum proneberet, & omnes gentes a cultu idolorum & diabolica deceptione conuerteret. Constantinus inde, ut gratiam tanti beneficij Siluestro referret, edictum, quod nunc 6. Cal. Aprilis datum legitur, scripsit, in quo hac historia enarrata, adijcit, se ad referendam gratiam Siluestrum omnibus ad amplitudinem & dignitatem Apostolica sedis ornandam insignibus decorare, atque eundem & Successores eius ipso insuper occidente donare. Tantum per lepram effecit mundi Gubernator; qua si caruisset, nunquam balneum Constantinus poposcisset. Ita & corpori Imperatoris suum decus, & animæ nitore, & baptismo nomen, & Christo gloria, Ecclesiæ denique ingens emolumentum, per impera-

imperatorij morbi squallorem, accessit. Nullus Chiron, nulla Podalirij manus tam fuit felix, vt non solùm morbos, sed etiam morbis sanaret.

Nec Baptismum honorauit tantùm monstrositas in eo sanata, sed ipsa etiam monstra à Baptismo abhorrentia atque refugientia. Vt enim vesperiliones lucem oderunt, ita sacra ista profani spiritus execrantur. Anno 1554. Stetini natus est infans, cuius vertici capitis infedit massa carnis, imaginem testudinis rufæ præ se ferens. In ceruice, muris instar, caudam tulit carnosam, sed albescentem, sine pilis. Capite erat Theritico, extantibus terribiliter oculis. Hic tam notatus infans cum portaretur ad Baptismum, mirabili corporis gyratione, horrendis vociferationibus, gestibusq; in hacætare inauditis, denique dirissimis modis aduersatus est baptizaturus, vt ingens omnibus astantibus terror incuteretur. Quid aliud voluit hoc monstrum, quàm cælum & orcum inter se pugnare? *Qua enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Aut quæ societas luci ad tenebras? Qua autem conuentio Christi ad Belial?* Vos quoque, peccatores, monstra estis; si vultis sanari, ecce præsens est in Sacramentis diuinis medicina: sin pertinacia placet, nolite sacra profani contaminare.

In hanc rem si velimus animum intendere, plurifariam talia contigerunt, vt etiam ceteris diuinis Sacramentis auctoritas adderetur. Sicut enim, quando *prateriens IESVS vidit hominem cæcum à natiuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius. Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit IESVS: Neg, hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo:* ita & sæpe aliàs euenit. Notissimus ibat per Sueciam puer, quem itidem mater cæcum pepererat. Hunc S. Rembertus secundus Bremensis Ecclesiæ Archiepiscopus, in Sueciam profectus, pontificali ritu, sacro chrismate inunxerat; & quem cæcum tetigit, vngendo reddidit videntem. Quo prodigio vnà & puerum, & regnum illuminauit. Ad eundem modum etiam Faro Meldensis Episcopus populum curata cæcitate ad fidem formauit. Cùm enim sacro chrismate promiscuam plebem confirmaret, adductus est, inter

VII.

Iac Fincelius
de mirac no-
stri temporis,
& Schenck.
obseruat. 16.

2. Cor. 6. 14.

VIII.

Ioan. 9. 1.

Surius 4. Feb.

Surius 18.
Octob.

confertam multitudinem, etiam cæcus puer, quàm primùm chrismate vinctus est, lumen cæli, quod nunquam antea viderat, iucundissimè aspexit. Itaque geminum ex hoc sacramento fructum reportavit, in animo gratiam, in oculo sanitatem. Quod signum cùm in nostrum documentum factum sit, mirum est, tam multos vsque in seram ætatem differre huius doni susceptionem; immò aliquos tam infrequenter id conferre.

IX.

Ioan. Nider.
lib. 2. Formi-
carij c. 7.

Plura, ex huiusmodi corporum deformitate, aut vitij, commoda prouenisse, etiam in SS. Eucharistiæ laudes, ostendunt qui peruigiles libros lucubrauerunt. Inter quos Ioannes Nider pius pariter & pereruditus scriptor refert, paulo priùs, quàm Coloniam missus esset, ad litteras addiscendas, fuisse inibi, intra ciuitatem, duas insignes virgines, eadem matre & mente natas, vnanimes, in vna eademque domo degentes, & sponso Christo virginitatem consecrantes; contentas victum tenuem manuum labore quæritare. Ita ad incuriam vsq; corporis grassatur cura castitatis. Sed præ omnibus epulis illis erat suaue epulum Eucharistiæ. Harum vnã, cælestis spon- sus primore aspectu, duriter, postea tamen amabili euentu probauit. Cùm enim diuini pabuli desiderio ingenti teneretur, atque ad id etiam magna animi pietate soleret accedere, tanquam indigna repulsa est, in hunc modum. In morbũ cecidit, eumq; ita grauem, ac tantopere inualescentem, vt neruis, quibus labia & mandibulæ solent moueri, se contrahentibus, etiam adhibito totius corporis conatu, os diducere ad cibum sumendum non posset. Enimuerò ea erat contracti oris vis ac pertinacia, vt labia, etiam liquido iusculo sumendo vel vix, vel etiam penitus, cochleari, aut argenteo instrumento non possent aperiri. Adeò mandibula superior inferiori tenaciter coharebat, vt concreuisse viderentur. Erat itaque non mirabilis duntaxat, sed etiam miserabilis virginis huius aspectus. Siquidem arctissima conducti oris compressio trucem, & diraminantem vultum efficiebat. In hunc modum affectam virginem non tam sollicitabat cibi sumendi cupiditas, quàm timor, ne sacratissimum Christi viaticum omittere cogeretur. Cuius sumendi desiderium tantò amplius crescebat, quantò se vide-
bat

bat morti viciniorem, quantoque credebat, illud magis necessarium ingressuræ iter æternitatis. Negabant omnes, qui eam aspexerant, fieri posse, ut sacratum hunc panem sumeret, quæ etiam coctæ gallinæ liquorem sorbere nequibat. Ut tamen factis fieret tam ardentem cupienti cuiusmodi posset, vocatus est sacerdos, qui ei de peccatis confessæ, venerabile sacramentum sub oculos exhiberet adorandum; ut, quod re ipsa atque ore sumere non poterat, saltem fide, desiderioque manducaret. Adfuit mystra, qui postquam eam à peccatis absoluit, dominicum quoque corpus, ab ea venerandum, manu dextera eleuauit. Mira vis, & eximia virtus Eucharistiæ! statim ut eam sponte Christi conspexit, præter omnem spem & opinionem, animaduertit sibi vires rediisse in corpus, internoque animæ instinctu impulsâ, os referauit, accepitque in omnium oculis, quem tantis votis desiderauit. Quod miraculum omnes inflammauit præsentibus ad illum laudibus extollendum, qui non solum mortuorum ora soluit in loquelam, sed etiam labia aperuit, ad cælestem cibum capiendum.

Matrimonij Sacramentum venerabile est, ideoque & ipsum paulo prius ostendimus illustratum, per mœchæ monstruosam faciem, poenitentiamque, formam iterum in integrum restitutam. Quia tamen voluntariæ virginitatis status perfectior, Deoque acceptior est, ideo Deus multos voluit potius esse non pulchros, quam non castos; quin & ipsi nonnulli pij sanctique homines deformes fieri maluerunt, ut virgines permanerent. *Soror Angela de Trinitate, Carmelitana, filia Mareschalli de Brissach, cum ob formam aliâque natura dona à magnis proceribus in matrimonium expeteretur, faciem aqua imbutam soli exposuit, ut de eius forma deperiret, & procerum oculis minus arrideret. In conuictu etiam nobilium fatuam se tardamque simulauit, proposito suo nulli, quam sibi, perspecto. O quam sapiens fuit hæc stultitia simulata! Olim Dauid, ut mortem euaderet, vitamque suam conferuaret, immutauit os suum coram hostibus, & collabebatur inter manus eorum, & impingebat in ostia porta, destuebantque salina eius in barbam: hæc, quia erat vna de numero prudentum, maluit videri fatua, quam placere alijs oculis, nisi Christi.* Vnde

liiii 2

mentis

X.

Paulus de
Barrij in so-
litud. Hagio-
philz. 5. die
medit. 2. dis-
sert. pome-
rid.

1. Reg. 21. 13.

Cant. 1. 5.

4. Reg. 9. 30.

mentis quæſuit, non frontis venuſtatem, vt verè dicere poſſet, *nigra ſum, ſed formoſa*. Multæ aliæ, dum genas pingunt, dum fuco illitæ iuuenibus fucum faciunt, Deo naſeam creant, vt eas ſinat labi in mille ſcœditates. Quemadmodum olim, quando venit Iehu in Iezrael, *Iezabel, introitu eius audito, depinxit oculos ſuos ſtibus, & ornavit caput ſuum, & reſpexit per fenestram ingredientem per portam*. Quid hoc ſuo ornatu Circo iſta retulit? quid illi facies picta dedit? iuſſa per fenestram in plateas præcipitari, canibusque obiecta, eſt deuorata; ita iſtæ pigmentis maculatæ, à Deo proijciuntur, & non rarò illis ipſis, quibus ſe ornant, reddunt faſtidiendas. Quis enim ceruſſatas amat? quis non odit fucum & fumum deſtructores oculorum? Sapienter igitur ſe ſoli expoſuit colorandam Angela de Trinitate, quia ſic effugit & principes, & opera tenebrarum. Non enim tantùm fugit matrimonium, ſed multa alia, quæ ſolent eiufcemodi formis contingere. Pellem mutauit, ne mutaret virtutem. Æthiopiffa facta eſt, vt animi ſeruaret candorem. Aliæ etiam plus impenderunt, eùm viderent periculoſè ſimul ſtare venuſtatem corporis, & mentis integritatem. Vates fuit, qui dixit:

ſed te decor iſte, quod optas,

ſeſſe vetat, votoq; tuo tua forma repugnat.

Ouid. lib. 1.

Metam.

XI.

Sur. tom. 1.

Febr. 1.

Quid oculis charius eſſe ſolet? caſtis virginitas. S. Brigida, inter totius Scotiæ puellas facilè omnium pulcherrima, & hoc ipſo à multis ambita, à Chriſtianis parentibus filio ſuo in matrimonium petebatur. Aſt illa, quia virginitatem Deo conſecrârat, ſponſum Chriſtum enixiſſimè præcata eſt, vt aliquo corporis vitio illam deuenſtaret, quo proſtantium cupiditas frangeretur. Nihil erat in tanta forma oculis elegantius. Itaque eùm oculorum decore maximè placuiſſet, alterum ſubito vlcere percuffum diuinitus amiſit. Antiquis dictum eſt: *oculum pro oculo*. Hæc virgo, ne Chriſtum perderet, oculum perdidit. Quid dico perdidit? ingenti lucro mutauit. Siquidem ipſe Chriſtus oculus illius fuit: cui luſca tantò viſa eſt formoſior, quantò alij magis ab ea poſtea abhorruerunt. Vicisti, puella, ipſa deformitate felix:

Exod. 21. 24.

Matth. 5. 38.

Non.

*Non tua virginitas auihus libata sinistris,
Nec tua ab humana est zona recincta manu.*

Verè illud Seruatoris didicisti: *si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te.* Quod consilium etiã secuta est altera illa admiranda, non imitanda Virgo, de qua Ioannes Moschus hæc habet: *Quidam vir fidelis narrauit nobis, cum in Alexandria essemus, tale quiddam. Sanctimonialis (inquit) quaedam sedebat in domo sua vitam solitariam ducens: salutisq; sua valde sollicita, jeinijs ac vigilijs vacabat iugiter, multasq; faciebat elemosynas. Sed bonorum omnium semper inuidus diabolus tantas in virgine virtutes non ferens contra illam puluerem excitauit. Immisit enim cuidam adolescenti turpem de illa, diabolicamq; cupidinem. Manebat autem extra limen eius adolescens. Cum ergo Virgo illa domo sua vellet egredi, atq; ad ecclesiam orationis gratia accurrere, ingerebat se illius oculis improbus & impurus adolescens, nec illam egredi sinebat, amatoriam quadam verba procacibus nutibus illi insusurrans, adeo vt jam præ nimia molestia cogeretur virgo domo sua nusquam progredi. Die igitur quadam misit ancillam suam virgo ad illum, vt ei diceret: Veni, vocat te Domina mea. Abijt ergo ad illam gaudens & stuprum committere gestiens. Sanctimonialis sedebat in cubili suo. Ingresso igitur adolescenti ait: Sede. Cumq; sedisset, dic oro te, frater, inquit illa, cur ita mihi molestus es, nec permittis me domo mea egredi? Respondit adolescens: verè, Domina, te multum amo, & quando te inspicio, totus in tui concupiscentiam inflammor. Quæ ait ad illum: quidnam in me pulchrum vidisti, quia sic amas me? ait adolescens: oculos tuos: ipsi enim seduxerunt me. Virgo verò vt audiuit, quia oculi eius illum seduxissent, sumpto gladio mox oculos eruit. Hoc autem cum vidisset adolescens, eruisse scilicet sibi Virginem oculos, compunctus corde abiit in Scitim, ibiq; saculo renuncians effectus est probatissimus monachus. Quis non dicat hoc esse monstrum? sed monstrum felicissimum. Nemo enim vnquam vel cæcum ducem sapientiore consilio est secutus, quàm iste iuuenis; vel se maiore lucro exoculauit, quàm hæc virgo. Duobus enim his oculis duæ animæ sunt seruata, virginis & iuuenis. Sed monui iam supra, quædam Sanctorum facta plus habere admirationis, quàm imitationis. Hinc sal-*

Matth 5. 29.

Euiratus in
prat. Spirit.
cap. 60.

tem discere licet, quàm homini sæpe forma inutilis sit ad pudicitiam tutandam.

Iuuenal. Satyr. 10.

*Formam o; at modico pueris, maiore puellis
Murmure, cùm Veneris fanum videt anxia mater,
Sed veras optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit: cuperet Rutile Virginia gibbum.
Accipere, atque suam Rusila dare: filius autem
Corporis egregij miseros trepidosq; parentes
Semper habet. Rara est adeo concordia forma
Atque pudicitia.*

XII.

Scio, neminem esse suorum membrorum dominum, neque concessum hominibus, ut seipsum mutilent, dominus est tamen membrorum nostrorum Deus, qui condidit nos. Illius igitur autoritate atque instinctu multa fecerunt sancti miranda potius quàm imitanda. Inter quæ & istud est, ex quo perspicuè cernimus, virtutis amantes pulchritudinem longè prætulisse corporis venustati. Quod Deum fecisse clarum est in exemplo S. Brigidæ, cui ipse oculum ademit, ne virginitatis decus adimeretur. Quamquam etiam plures sint, quæ peccari Numinis impulsu, ut animæ seruant integritatem, corpus deformarunt. S. Ebba (cuius mentionem facit Venerabilis Beda, ubi miranda describit eius, quæ illi successit, Abbatissæ) Ethelfridi regis generosa filia, Antistitam agebat in Collinghamensi cœnobio, sollicita quæ; erat admodum, ne vel ipsa, vel alia illi concredita ouicula contaminaretur. Probè enim sciebat mores militum. Danis igitur se se in Angliam cùm exercitu infundentibus, nec procul inde omnia vastantibus, rotum virginum suarum cœtum in vnum locum conuocauit. Ibi eas huiusmodi verbis est allocuta. Charissimæ sorores, & in Christo filia, haud ignoratis, in hoc regnum nostrum fauos & impios Gentiles, hostem crudelem irrupisse; qui omnia peruat, neque mortalium vlli parcat; non immunes sunt ab eius tyrannide mulieres, non tuti infantes; loca sacra æquæ ac profana contemerat; neque templorum, neque hominum Deo dicatorum vllam habet rationem. Ædes pariter ac virgines sanctas violat, Denique quidquid offendit, perdit. Periculum

Beda lib. 4.
hist. Anglor.
cap. 19.

culum audistis, etiam præsidium accipite. Si enim meo consilio vultis auscultare, spero, penitusq; confido vos mecum, divina adiuuante gratia, tyrannidem nobis imminentem euasuras, virginitatemq; , quam Deo vouistis, æternum conseruaturas. Facile consenserunt omnes, quod iam dudum statuerant. Cùm itaq; vna voce respondissent, se consilium & exemplum illius secuturas, Abbatissa prima, in conspectu omnium nouaculam arripuit, & quasi de Mutij Scæuolæ gente esset, ipsa sibi nasum à summo, vnà cum superiore labro abscidit, dentesq; fœdum in modum retexit. Hoc exemplum ceteræ omnes imitatæ, se ipsas pariter denasauerunt. Erat tunc miserabilis & verè monstruosus earum aspectus; qui superuenientes hostes ita deterruit, vt nullam omnium cuperent attingere. Quas igitur venerant violatas occisuri, intactas, in suæ Numinis holocaustum vnà cum monasterio concremârunt, ipsi naso suspensi, quia nimium nasuti prædam malè odorati fuerunt. Horrentur alioqui monstra, has sine naribus ac labris virgines monstruosas factas, Deus tanto magis amauit, tamquam ipsa monstrositate decoratas.

Ad hanc classẽ pertinet Ascetes ille, qui castitatem & virtutes alias pijs studijs sedulo meditans aequali decertauit agone. Is eum expugnari omnino non potuisset, nullamq; aduersarijs vincendi spem reliquisset, post innumera tormenta, in lecto vinculis ligatus reponitur: & mulier impudica ad eum immittitur, quæ illum complectens, exosculans, manusq; petulanter ad membra secreta adhibens, procacissimè ad rem illicitam, nihil prorsus lasciuia, & illecebrarum prætermittens, concitat. Iste aliud, quod faceret, non habens, linguam ipsæ morsu concisam, dentibusq; comminutam in faciem meretricis expuit. Qua re sibi ipsi quidem pro voluptate acres dolores, impudica autem illi probrum atque stuporem, cum acerbitate, tam vehementibus illis illecebrarum insultationibus superior, conciliauit. Et sicuti in certamine pudicitia aduersus eam victor fuit, ita paulo post vitam martyrij sigillo confirmauit. Nimirum qui didicit vulneratus vincere, meritò triumphauit moriendo; & mortuus est, vt triumpharet. Pergite, qui castitati cauetis, virtutem hanc adumbrare; si non fas est vobis linguam præmorde-
re, li-

XIII.
Niceph. l. 2.
hist. Eccl. c. 184

re, licet tamen vobis cum Paulo corpus castigare, & flagellis sauire in terga, & ibi quoque erubescere. Veneris faces, quae vino accenduntur, sanguine extinguuntur. Nemo se hic excuset, nemo inermem putet ad pugnandum pro castitate. Hic iuuenis vincit, cum alia omnia decissent, telum in ore reperit, quod impudicae Thaidi in faciem iacularetur. Nimirum haec oratio illius fuit:

Senec. in
Hercule fur.

Grauent catena corpus, & longa fame

Mors protrahatur lenta, non vincet fidem

Vis vlla nostram: moriar, o numen tuus.

XIV.

Quid de lingua amissa sanctus queratur? si haec taceat, omnibus membris potest Christum praedicare. Et scimus, multos elingues, ipso Cicerone disertius diuina vi fuisse locutos. Ita si tyrannus membro exempto monstrum voluit facere, Deus monstrum prodigio condecorauit. Quanquam omnino digni sunt hoc plectro, qui eo norunt in diuinas laudes uti. Illi autem, quibus haec in ore caro mille parit infernos, dum lingua Deum blasphemant, dum homines impetunt, dum viperas agunt, *quorum os maledictione plenum est*, magni merito beneficij loco habere debent, si linguam amittunt, aut velut capistro iniecto eam sentiunt impediri. Vincentius clarum inter Patres Dominicanos sidus, & ob tot tamque illustria prodigia merito miraculosus Praedicator, aliquando Valentiae, in solenni D. Ioannis Baptistae festo die, ad populum, in publica concione dicebat. Dum verba faceret, per confertam multitudinem, in medium adducta est mulier muta, quae in omni vita sua nunquam fari quieverat. Animaduersa fide eorum, qui feminam adduxerant, coepto orationis argumento pausam interiecit Vincentius, oculisque aliquamdiu in caelum eleuatis, postea ad mulierem conuersus mutam interrogauit: *Quid vis filia?* Illa extemporali prodigio respondit: *Panem volo, & officium linguae.* Attonitis omnibus, ait Vincentius: *Panem quidem quotidianum, quam diu vixeris, habebis: officium vero linguae non poteris impetrare: pro futura enim utilitate tua Deus voluit te tali beneficio priuare. Si enim loquendi usum habuisses, tanta fuisset lingua tua mordacitas, ut vitam corporis & anima perdidisses.*

Petr. Ranz.
Panormit. in
vita eius. l. 3.
cap. 1.

Merito

Merito ergo Deum magnificare non cesses; & cave ne ab eo ulterius petas, quod non immerito denegabit. Ad hæc mulier denuò clarè articulateque respondit: *Faciám, quod hortaris*; & cum dicto confestim rursus obmutuit. Obmutuerunt stupore & alij qui aderant, & aliquantum ad silentium admiratione redacti tacerunt, præsertim illi, qui eam adduxerant; postea laude & gratijs Deo dictis, adductam domum reduxerunt; vbi postquam septem annis superuixit, mortem piè religioseque obiit, ipso vitæ exitu testata, melius sibi fuisse, loqui non potuisse, quàm malè esse locuturam. Quod etiam aliæ lingulacæ & blateratrices feminae optare deberent. Minus enim deforme est, defectu corporis, quàm virtutis laborare. Quamuis & malus spiritus linguam subinde vincit, ne Deum laudet. Hinc *eiecto demonio locutus est mutus*. Itaque & tacere aliquando malum est, & loqui bonum; aliquando autem satius, non posse loqui, quàm nimis loqui; vt & silentium, & eloquium à Deo, vel diabolo possit prouenire.

Matth. 9. 33.

Quemadmodum autem grande beneficium fuit huic mulieri, linguæ vsu fuisse destitutam, ita & aliæ piæ feminae, vt pudicitiam tuerentur, ipsam formæ suæ destructionem, tanquam beneficium, à Deo petierunt. Adedò quod monstrum est Mundo, pulchrum est Deo. S. Liberata, alioqui Wilgefortis, apud Belgas Ontkommera, Germanis Onsummernus dicta, Regis Portugallia filia, clam Christiana nescio parente, omnium totius regni formosissima habebatur, quam speciem vnà cum virginitate Christo addixit. Sed non defuit generosæ menti tentator, vt virtutem etiam pugna redderet illustriorem. Abierat è mortali vita mater eius. Pater qui sine vxore nolebat viuere, cum sponsam circumspiceret, nullam potuit hac filiâ suâ vel nobiliorem, vel venustiore reperire, quæ videbatur ex omnibus gratijs composita. Ethnicus igitur homo nihili faciens reuerentiam sanguinis, eam in coniugium expetit. Liberata exhorruit petitionem incestam, potiusque milles mori maluit, quàm consentire in nuptias tam inauspicatas. Quid, inquebat, pater meus Oedipum aget? ego eadem & filia, & vxor illi ero; filij autem mei, si quos genuero, fratres mei

XV.

Martyrolog. Rom. Molan. ad Vsuardū, & Abbas Anhusan. in Stemmat. Christi. 20. Iulij post Bartholom. Riccium in triumph. Christi crucifixi.

Kkkkk

mei

3ro Cap. LVII. *Causa monstrorum ex parte Dei beneficentia.*

mei vocabuntur? Absint à me tales nuptiæ. Quæ nullas volo, etiam acceptabo inhonestas? Quàm infandus hic esset Hymæus? An non

Pronuba Tisiphone thalamis ulularet in istis?

Et caneret mœstum deuia carmen anis?

Primum precibus agens,

Da mihi perpetua genitor charissime, dixit

Virginitate frui, dedit hoc pater ante Diane.

Postea etiam grauioribus verbis tædæ iugales execrata est. Vidisses contrarios vtrinque motus. Quantum filia à tali connubio abhorrebat, tantum impurus parens ambiebat, cuius desiderium ipsa negatione incendebatur. Itaque in eo res erat, vt filiam quantumuis matrimonium detrectantem, regia potestate adigeret ad nuptias adornandas. Quò fugeret innocens virgo; iubente patre, cogente rege, nisi ad eum, qui est rex regum, & naturæ Dominus? Illum ergo contentissimis precibus orauit, vt id, quod patri maximè esset illecebrosum, & causâ tam infandæ petitionis, in se mutaret, formamq; illicitem insigniter deuenustaret. Audiit hoc votum Deus, atque vna nocte ita eam vehementer deformauit, vt die altero viri, non feminae ampliùs speciem præferret. Barba enim hispida, & proluxa mentum illius genasq; contexit vndique, verum hoc omnibus & subitum monstrum videbatur. Parens ita demutatam nec pro femina, nec pro filia agnouit, sed, quòd comperisset, esse Christianam, diris eam tormentis subiectam, tandem in crucem clauis affixam crudelissimè interemit; hoc ipso postea, in toto terrarum orbe celebratam, quia barbata virgo mori maluit, quàm incæsto coniugio fœdari.

XVI.

Math. 10. 30.

Luc. 21. 18.

Tanta est Numinis prouidentia, tanta Conditoris cura, vt Christus verè dixerit: *Vestri capilli capitis omnes numerati sunt; & quidem ita numerati, vt alibi addiderit: Et capillus de capite vestro non peribit.* Quod si capillus de capite non cadit, sine prouidentia Dei, multò minùs sine eadem prouidentia illi accedet. Numinis igitur & sapientia & bonitas est, etiam fœrinæ barba, sub qua tutò castitas potest latere, quæ utique plus pulchritudinis habet, quàm vlla etiam in hoc sexu
barba

barba monstruositatis. Quare etiam in hunc numerum apponenda est Romana illa vidua, de qua D. Gregorius ita scribit: Gothorum temporibus Galla huius urbis nobilissima puella Symmachi Consulis ac Parricij filia, intra adolescentia temporibus marito tradita, in vnius anni spatio, eius est morte viduata, quam dum feruente Mundi copia ad iterandum thalamum et opes, et atas vocaret, elegit magis spiritualibus nuptijs copulari Deo, in quibus à luctu incipitur, sed ad aeterna gaudia peruenitur, quam carnalibus nuptijs subijci, quae à latitia semper incipiunt, et ad sine cum luctu tendunt. Huic verò cum valde ignea corporis conspersio inesset, ceperunt medici dicere: quia nisi ad amplexus viriles rediret, calore nimio contra naturam barbam esset habitura. Quod ita quoque post factum est. Sed sancta mulier nihil exterius deformitatis timuit, quae interius sponsi caelestis speciem amavit: nec verita est, si hoc in illa sceleretur, quod à caelesti sponso in ea non amaretur. Mox ergo ut eius maritus defunctus est, abiecto saeculari habitu, ad omnipotentis Dei seruitium se se apud B. Petri Apostoli Ecclesiam monasterio tradidit, ibique multis annis simplicitati cordis atque orationi dedita larga indigentibus elemosynarum opera impendit. Cumque omnipotens Deus perennem iam mercedem reddere eius laboribus decreuisset, canceri ulcere in mamilla percussa est. Nocturno autem tempore ante lectum eius duo candelabra lucere consueuerant, quia videlicet amica lucis non solum spirituales, sed et corporales tenebras odio habebat. Qua dum nocte quadam ex hac eadem iaceret infirmitate fatigata, vidit B. Petrum Apostolum inter utraque candelabra ante suum lectum constituisse. Nec perterita timuit, sed ex amore sumens audaciam exultauit, ei que dixit: quid est domine mi, dimissa sunt mihi peccata mea? cui ille benignissimi, ut est, vultus, inclinato capite annuit, dicens: dimissa, Veni. Ita igitur ad caelestia regna viam inuenit Galla, quae maluit esse barbata, quam maritata.

Capitis hucusque & mamillae defectus vtilis extitisse ostendimus, in alijs etiam totius corporis vitium morbusque virtuti profuit. Angadrisina virgo, in Gallia, Lothario regnante, fuit, quae cum à parentibus Ausberto Principi viro, qui postea Rothomagensis Ecclesiam exegit, inuita desponsaretur, multis cum

Kkkkk 2

lachrymis

S. Greg. lib. 4.
dialog. c. 13.
Vide de hac
ead. Fulgen-
tium in ep ad
Gallam.

XVII.

Sur. tom. 1.
in vita eius.

*lachrymis Dominum obsecrauit, ne suam palli virginitatem patere-
retur. Moxq; lepra morbo totum corpus occupante, obfudit aem-
intacta dimittitur; & ne in incerto esset, cur id mali ei accidisset,
continuo sana euasit. Quæ vnquam femina opportunius egro-
tauit? quæ pulchrius monstrum mundo exhibuit? Nisi velis
heroidem illam, illud patientiæ prodigium illi anteponere.
Virgo fuit Lydvina, domo Hollanda, patria sua decus immortalis,
quæ ne virginitatem perderet, forma decus, quod in ea summum,
petijt sibi auferri ab eo, qui facilis esse solet ad istiusmodi virginum
votum. Sed & morbus addidit, ne proco alicui volupe esset, morbo-
rum confluentem in vnius corpusculi angustijs hospitantem cum spon-
sa domum ducere. Itaq; mansit in domo paterna, vbi videre erat
adolescens membra omnium officio orbatam, manibus, geni-
busq;, monstri instar, reptantem, & nunc trunco, nunc scabello per
domus angulos se promouentem. Sed alius sibi locus postulat mor-
borum numerum & genera, quæ hanc virginem, sideris instar
micantem, deuastauerunt. Hic satis est, ostendisse, quibus
monilibus Deus sponsas suas exornet, vt feruet. Quod etiam
de S. Petronilla quidam memorauerunt, deformata corpore,
ne animo deuenustaretur.*

XVIII.

Si, quod Salomon in Canticis Canticorum fecit, vt nu-
ptias amoremq; spirituales, ac supernaturales animæ nostræ
sponsam, nuptias, amoremq; & sponsas naturalibus exprime-
ret, idem mihi fas esset; dicerem Christum in historia sanctissi-
mè fecisse, quod in fabulis Poëtæ fuixerunt ab iniqua Iunone
impie factitatū, cum Calisto vitium passa, in vrsam est mutata,
Christus aliam non violatam mutauit; sed ne violaretur, sub
vrsi forma seruauit illibatam. Res digna est stilo, quam per-
cruditus Theologus merito in exemplum virginæ constantiæ
recensuit, atque in veritatis testimonium sibi notam eam vir-
ginem affirmavit, *Claram re, nomine, & opere.* Hæc ea forma
atq; ætate fuit, quam in vrbe certatim adolescentes ambiuis-
sent; vt ergo vitam castam Deo dedita ducere posset, rure ma-
luit, atque in vili villula degere, quàm in ciuitate, atque in-
ter iuuenes quotidie periclitari. Inuidit Orcus hunc illi locum,
quare de portu eam conatus est in procellas retrahere. Ad
quod

Maxim. Sand-
dus in scho-
la affectuum
pior. dec. 8.
n. 3. ex Surio.

Ioan. Nider.
lib. 2. Form.
cap. 10.

quod consiliū duo subsidia adhibuit, & quod nubilus esset scilicet, & quod pauperula. Terræ igitur illius dominus vi conatus est illam in matrimonium dare seruo suo, vt ex eo matrimonio mancipia adipisceretur. Duo sunt modi, quibus isti rales vtuntur, blanditiæ & minæ. Blanditijs prius vti placuit. Sed quia eas omnes forti pectore reiecit puella, ad minas animum conuertit dominus, qui, (cū illa Spartana generositate respondisset: *Ingenua, scio, sum corpore, sicut omnis parentela mea testatur: idcirco libera castimoniam elegi, quam absit vt Deo subtraham, & tradam homini,*) in iram exarsit. Vtq; superbi solent, qui nihil sibi sine contemtu negari arbitrantur, vi agendum ratus; vt quod illecebris non poterat obtinere, minis terroribusq; impetraret, more tyrannorum. Verū quia generosas animas minæ minus percellunt, quā infidiosa blanditiæ, denuō illa dixit, se minas non morari, neque verō etiam cruciatus, si mille astarent carnifices cum omnibus suis tormentis, nunquam tamen se in nuptias consensuram. Exitit hinc magnum certamen inter virginis constantiam, & pertinaciam domini. Seruilis vitæ & conditionis rusticus seligitur, ei coniugium Claræ destinatur, si pati inuitam cogere, quod facere voluntaria nolebat. In hanc rem turris aperitur, reis custodiendis ac furibus asseruandis alioqui destinata. In eam ambo deducuntur, compinguntur, includuntur. Ibi fuit virtutis & flagitij palæstra. Sed fortior fuit virtus. Illico enim inuicta virgo in angulum carceris se recepit, è quo tutius pugnatura, fronti, ori, pectori crucis figuram impressit, inuocataq; diuina ope, iuuenem allocuta.

Antea, ait, moriar, quā sit tibi copia nostri.

Video enim quousque tu, & dominus tuus tendatis. Violentia vt si voles, violentē peribis. Elige de duobus vnum; aut mihi non appropinqua, meq; intactam relinque; aut si me inuasuris, quando aliter me defendere non possum, occidam te, manibusq; feminae diceris interemtus. Erat enim Clara hæc robusto corpore, & viribus valida, castitatisque amore ardens. Vix hæc dixerat, cū repentiē alia fieri visa est, figuramq; amitterequa iuueni placebat. Siquidem

Kkkkk 3

Brachia

Quid. lib. 2.
Metam.

*Brachia ceperant nigris horrescere villis,
Curuariq; manus, & aduncos crescere in unguis,
Officioq; pedum fungi, laudatq; quondam
Ora viris, lato fieri deformia rictu.
vox iracunda minaxq;*

Plenaq; terroris rauco de gutture fertur.

Hoc prodigio perterrefactus rusticus horrendum in modum, cepit vociferari, magnisque clamoribus dicere, ad eos, qui pro foribus stabant: *Aperite, queso, carceres, aperite, vrsam, non coniugem mihi dedistis.* Accurritur, referantur fores, exiit infelix nuptus, virgo pristino schemate humanaq; facie astat, & gaudet se vrsam potius egisse, quam lupam; quæ dimissa è turri, postea sine interpellatione Deo seruire permessa est. Fratrem itaque iuuenem, & multas alias virgines ad idem virginittatis consilium attraxit, docuitque in paupertate & castitate superis parem vitam agitare. Et quia audierat, gratius esse Deo, si virginittatem voto stabiliret, quinquagenaria demum, votum castitatis, coronidis loco, anteaçta in tot meritis vitæ adiecit. I nunc, & dic monstra in mundo non esse debere, quæ diuinæ providentiæ sapientiam bonitatemque tantopere commendant. Quamuis enim ordinem naturæ mutare videntur, tamen Numinis ordinem non inuertunt. Rectèigitur

S. Augustin.
lib. Medit.
cap. 29.

D. Augustinus Deum ita laudat: *Qui omnem creaturam tuam absque indigentia aliqua possides, & sine labore gubernas, & absque radio regis, & nihil est, quod perturbet ordinem imperij sui, vel in summis, vel in imis.*

CAPVT LVIII.

Quarta monstrorum causa diabolus se transfigurans, ut probet, terreat, puniat, & suam deformitatem desegat.

Lussam dixi, ob quam Deus benignissimè voluerit virginem, instar vrsæ apparere: hac enim forma perterritus est lupus, qui oui insidiabatur. Quo pacto autem, in vrsæ specie virgo fuerit tecta, non puto esse disputandum, Sunt enim Deo multi modi, quibus id fieri potuit. Bene fecit,

quod consiliū duo subsidia adhibuit, & quod nubilus esset scilicet, & quod pauperula. Terræ igitur illius dominus vi conatus est illam in matrimonium dare seruo suo, vt ex eo matrimonio mancipia adipisceretur. Duo sunt modi, quibus isti rales vtuntur, blanditiæ & minæ. Blanditijs prius vti placuit. Sed quia eas omnes forti pectore reiecit puella, ad minas animum conuertit dominus, qui, (cū illa Spartana generositate respondisset: *Ingenua, scio, sum corpore, sicut omnis parentela mea testatur: idcirco libera castimoniam elegi, quam absit vt Deo subtraham, & tradam homini,*) in iram exarsit. Vtq; superbi solent, qui nihil sibi sine contemtu negari arbitrantur, vi agendum ratus; vt quod illecebris non poterat obtinere, minis terroribusq; impetraret, more tyrannorum. Verū quia generosas animas minæ minus percellunt, quā infidiosa blanditiæ, denuō illa dixit, se minas non morari, neque verō etiam cruciatus, si mille astarent carnifices cum omnibus suis tormentis, nunquam tamen se in nuptias consensuram. Exitit hinc magnum certamen inter virginis constantiam, & pertinaciam domini. Seruilis vitæ & conditionis rusticus seligitur, ei coniugium Claræ destinatur, si pati inuitam cogeret, quod facere voluntaria nolebat. In hanc rem turris aperitur, reis custodiendis ac furibus asseruandis alioqui destinata. In eam ambo deducuntur, compinguntur, includuntur. Ibi fuit virtutis & flagitij palæstra. Sed fortior fuit virtus. Illico enim inuicta virgo in angulum carceris se recepit, è quo tutius pugnatura, fronti, ori, pectori crucis figuram impressit, inuocataq; diuina ope, iuuenem allocuta.

Antea, ait, moriar, quā sit tibi copia nostri.

Video enim quousque tu, & dominus tuus tendatis. Violentia vt si voles, violentē peribis. Elige de duobus vnum; aut mihi non appropinqua, meque intactam relinque; aut si me inuasuris, quando aliter me defendere non possum, occidam te, manibusque feminæ diceris interemtus. Erat enim Clara hæc robusto corpore, & viribus valida, castitatisque amore ardens. Vix hæc dixerat, cū repentiē alia fieri visa est, figuramque amitterequa iuueni placebat. Siquidem

Kkkkk 3

Brachia